רש"י אין בין המודר פרק רביעי נדרים ר"ן לז.

והא קא משמע לן. מתני' דאפי' במקום שנוטלין שכר וכו'. ולהכי לא ילמדנו מקרא דהואיל ושרי למשקל שכר אם מלמדו בחנם מהני ליה מן השכר שהיה לו ליתן: **רב אמר.** מאי טעמא התירו למשקל שכר מן המקרא מפני שאין מניחין אותן לנאת ולעסוק בדברים בטלים ולא שכר לימוד המקרא וקטנים דצריכין שימור למדין מקרא ולא גדולים ולהכי לא ילמדנו מקרא לקטנים בחנם דהואיל ושרי למשקל עלייהו שכר קמהני (ג) השכר שהיה לו ליתן אבל מלמדו מדרש דקטנים אין לומדים מדרש אלא לגדולים וגדולים נמי לאו שכר שימור ולא קמהני להו כלל ולהכי שרי: **ורבי יוחנן אומר שכר פיסוק טעמים.** שקיל מנייהו שמלמדם ניקוד וטעמים וההוא שכר מלי למשקל ופיסוק טעמים אינו אלא במקרא ולהכי לא ילמדנו מקרא: (ד) **בקטן.** (משום דקא מהני ליה שמניח לו את השכר) תריץ מתני' דקתני לא ילמדנו מקרא (ה) בקטן משום דקא מהני ליה שמניח לו את השכר ליתן: **והכי קתני לא ילמדנו מקרא לקטן.** בחנם משום דקא מהני ליה שכר השימור אבל אם היה גדול מלמדו לו ולבניו מקרא גדול משום דאיכא לא צריך שימור ולא קמהני ליה ולבניו נמי הואיל ואכיהן עמהם הוא משמרם וליכא שכר שימור: **לא קורין בתחילה בשבת.** אין מתחילין ללמדם בתחילה בשבת בדבר שלא למדו מעולם אבל שונין בראשון כלומר בדבר שלמדוהו כבר פעם ראשונה ולומדים אותן פעם שניה בשבת. ולהכי קתני בראשון דרבותא קמ"ל אע"פ שלא למדוהו התינוקות אלא פעם אחת שונין: **כשלמא למאן דאמר שכר פיסוק טעמים.** שרי למשקל: **היינו דאין קורין בתחילה בשבת.** דהואיל ומעולם לא למדו דבר זה אלא עכשיו אינו מלמדו אלא בשכר ואתי למשקל שכר בשבת. אבל שונין דעביד ליה כלא שכר: **אלא שונין בראשון.** אפילו שונין לא דהא ליכא שכר שימור דשבת ואתי למשקל שכר בשבת: **הכלעה היא.** (ו) כדקתני ומיסרי שרי: **דקניא השוכר את הפועל.** שנתן לו שכרו של כל יום: **לשמור את התינוק.** מטומאה: **לשמור את הזרעים.** לצורך העומר: אם מקרא גדול דלא בעי שימור דלרב אסור דס"ל דפיסוק טעמים דאורייתא ולרבי יוחנן שרי משום שכר פיסוק טעמים. הלכך לענין הלכה כיון דקיי"ל דרב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן נקטינן דאפי' מגדול שרי ליטול שכר על המקרא וכך הם דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ו מהלכות נדרים: **הגן לא ילמדנו מקרא וכו' אלא למאן דאמר שכר שימור [גדול כר שימור] הוא.** והא איכא נטר נפשיה: **בקטן.** דהוי האי מודר קטן. דלפ"ד על גב דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו אפילו הכי לא פסיגן ליה בדיבים וכשמלמדו הרי הוא מהנהו: **ואם היה גדול מלמד לו ולבניו מקרא.** לו דלא בעי שימור לבניו נמי אע"ג דבעו שימור לא מתסר טפי מזן את בניו ואת בנותיו: **מיסיבי תינוקות לא קורין בתחילה בשבת.** מה שלא קראו מימיהם אלא שונין בראשון אם קראו פעם ראשונה לפני השבת שונין אותו בשבת אע"פ שהיא חזרה ראשונה: **בשלמא למ"ד שכר פיסוק טעמים היינו דאין קורין בתחילה בשבת.** לפי שעיקר השכר אינו אלא על קריאה ראשונה שנתרמה מרובה ומש"ה אין קורין בתחילה בשבת דשכר שבת אסור אבל שונין בראשון משום דאחזורה לא שקלי אגרא: **אלא למאן דאמר שכר שימור אמאי אין קורין וכו'.** כלומר מאי איכא בין פעם ראשונה לשניה הרי השכר אינו אלא על השימור וכי היכי דאיכא שימור בתחילה הכי נמי איכא שימור כששונין: **הכלעה היא.** שמבליע שכר יום השבת בכלל שכר שאר הימים: **לשמור את התינוק.** שהיו מגדלין תינוקות בחלצות הבגדיות על גבי הבלע מפני קבר התהום כדי שימלאו מים מן המעיין לקדש אפר הפרה: **לשמור הפרה.** פרה אדומה: **לשמור את הזרעים.** לצורך עומר היו משמרין אותם קודם הבאת העומר. הכי מפרש לה רש"י ז"ל בפרק הזהב (כ"מ דף נח.): **לפיכך אם אכדו אינו חייב באחריותן.** אם

אמר שמואל במקום שנוטלין שכר על המקרא ואין נוטלין שכר על המדרש על המדרש לא שרי ליה למשקל. נראה בעיני דה"פ מדינא מותר ליטול שכר על המקרא ולא על המדרש כדמפרש ואזיל מיהו יש מקומות שמחמירין על עצמם שלא ליטול שכר אפי' על המקרא כדי שלא יבא ליטול מן המדרש ובאותן מקומות אפילו מקרא יכול ללמדו שהרי מכיון שהחמירו על עצמן למאן דאמר דשרי ליטול שכר והוה ליה מקרא כמדרש לכל המקומות אלא דמתני' מתוקמא במקום שנוטלין שכר על המקרא כלומר שלא החמירו על עצמן ואפילו באותו מקום על המקרא דוקא הוא דשרי למשקל ומש"ה לא ילמדנו דכיון שנוטלין עליה שכר אם מלמדו בחנם נמצא מהנהו אבל על המדרש לא שרי למשקל דמדינא אסור כדמפרש ואזיל הלכך כי מלמדו מדרש בחנם לא מהני ליה ולא מידי דאגרא לא מחייב ביה ולימוד גופיה נמי לאו המאה הוא דמצות לאו ליהנות נתנו: **ולענין הלכה** קיימא לן הכי דעל המדרש לא שרי למשקל מיהו ה"מ שכר לימוד אבל אגר בטלה שרי והכי איתא בירושלמי דגרסינן התם יכול אף על מקרא ותרגום כן ת"ל חוקים ומשפטים חוקים ומשפטים אתם מלמדים בחנם ואי אתם מלמדים בחנם מקרא ותרגום וכן ממי מתניתא נקניין אגריהון אמר ר' יודן בר' שמעאל שכר בטלן הם נוטלין: **מאי שנא מדרש דלא דכתיב ואותי צוה ה' בעת ההיא.** האי קרא מייתי לאשמעינן דמשה נצטווה ללמוד תורה לישראל: **וכתיב ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה'.** כלומר שצוני ללמוד בחנם דאי לא כאשר צוני אמאי קאי דליכא למימר בשכר דהיכי לימא כאשר צוני וכי ליהו בכך לא סגיא דלא ליסקול אגרא וליכא למימר נמי דכאשר צוני הכי קאמר כאשר צוני ולא מעצמי אני אומר דודאי ישראל לא היו מפקפקין בכך דהא כתיב[1] כך יאמינו לעולם אלא ודאי ה"ק כאשר צוני ללמד בחנם: **מקרא נמי בחנם.** מהאי קרא גופיה: **רב אמר שכר שימור.** דמסתמא לומדי מקרא קטנים וצריכין שימור ומש"ה נהי דאגר לימוד אסור שכר שימור שרי: **ורבי יוחנן אמר שכר פיסוק טעמים.** שמלמדין להם טעמים דלאו מדאורייתא ניהו הלכך לא הוו ככלל חוקים ומשפטים. ואיכא בין רב לרבי יוחנן ללמד אם

[1] **אמר שמואל במקום שנוטלין שכר על המקרא ואין נוטלין שכר על המדרש על המדרש לא שרי ליה למשקל.** נראה בעיני דה"פ מדינא מותר ליטול שכר על המקרא ולא על המדרש כדמפרש ואזיל מיהו יש מקומות שמחמירין על עצמם שלא ליטול שכר אפי' על המקרא

הא קמ"ל דאפילו במקום שנוטלין שכר [א]על המקרא שרי למשקל על המדרש לא שרי למשקל מאי שנא מדרש דלא דכתיב [1]ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם וכתיב [2]ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה' (ב) [ב]מה אני בחנם אף אתם נמי בחנם מקרא נמי בחנם רב אמר שכר שימור ורבי יוחנן אמר שכר פיסוק טעמים תנן לא ילמדנו מקרא בשלמא למאן דאמר שכר פיסוק טעמים היינו דלא ילמדנו אלא למאן דאמר שכר שימור גדול בר שימור הוא בקטן קתני אי בקטן אימא סיפא אבל מלמד את בניו מקרא קטן בר בנים הוא חסורי מחסרא והכי קתני לא ילמדנו מקרא בקטן אם היה גדול מלמדו לו ולבניו מקרא מיתיבי [2]תינוקות לא קורין בתחילה בשבת (ג) אלא שונין בראשון בשלמא למאן דאמר שכר פיסוק טעמים היינו דאין קורין בתחילה בשבת אלא למאן דאמר שכר שימור אמאי אין קורין בתחילה בשבת ואמאי שונין בראשון הא איכא שכר שימור דשבת וליטעמיך שכר פיסוק בשבת מי אסור הבלעה היא והבלעה מישראל שרי ג) [3]דתניא השוכר את הפועל לשמור את התינוק לשמור את הפרה לשמור את הזרעים אין נותנין לו שכר שבת לפיכך אם

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ח מה"מ ת"ת הל' ז ופ"ו מהלכות נדרים הלכ' ז סמג עשין יב ומצוה לאחין רמב עושי"ב י"ד סי' רכז סעיף ב וסי' רמה סעיף ו [וסי' רמו סעיף ה]:

לא ב מיי' פ"ב מה"מ ת"ת הל' ב עושי"ב ר"ל סימן רמה סעיף יד:

לב ג מיי' פ"ו מה"מ שבת הלכ' כה סמג לאחין סה עושי"ב ת"ת סימן שו סעיף ד:

תורה אור השלם

1. וְאֹתִי צִוָּה יְיָ בָּעֵת הַהִוא לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשֹׂתְכֶם אֹתָם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: דברים ד יד
2. רְאֵה לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְיָ אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: דברים ד ה

תוספות

הא קמ"ל דאפילו בשנוטלין שכר על המקרא וכו'. מפרש ואזיל טעמא דמה אני בחנם דכתיב רק"ה למדתי אתכם ומסתמא משה לא נטל שכר מישראל שעשיר היה: שכר שימור. שנשמר מלמד מיתוקות שלא יבלו אנם ואנם אבל מדרש אינו צריך ללמוד כ"א לגדול שאינו צריך ללמוד שימור כגון עשר למשנה: שכר פיסוק טעמים. וסכר דפיסוק אינו צריך אלא מדרגנן ולא שייך לומר מה אני בחנם אף אתם בחנם: גדול בר שימור הוא. משמע ליה דמתניתין מיירי אף בגדולים: חסורי מיחסרא והכי קתני. וה"ק לא ילמדנו מקרא כרגיל ללמוד מקרא דהיינו קטן אבל מלמד הוא כנוי מקרא אם רואי לבנים: אין קורין בתחילה בשבת. מפני עונג שבת: אבל שונין בראשון. פירוש יכולין לחזור חזרה ראשונה בשבת: היינו דאין קורין בתחילה. מפני שמשתכר בשבת ומחזי כמקח וממכר אבל שונין בראשון כיון דלימדו זו מערב שבת יודעין אותו מערב שבת: ואי משום שכר שימור. אבא שונין בראשון. הא איכא שכר שימור: הבל"עה היא. שבכר שבת נבלע ולא מיחזי כמקח וממכר שפוסק לו כך נאמר שנה: לשמור את התינוק. לצורך מי מטאה: לשמור הזרעים. לצורך

שומר ושתי הלחם בשביעית אם שוכר ליומי אין נותנין לו שכר דמיחזי כמקח וממכר אם היה נוטל:

מסורת הש"ס

(א) כבורות כט., ב) ב"מ נח. [תוספתא דשבת פי"ח תוספתא כ"מ פי"מ], ג) [שיך לדף לו:], ד) [פ"ד ה"ג], ה) [דברים ד], ו) [שמות יט], ז) [שיך לע"ב].

הגהות הב"ח

(א) גם' כאשר צוני ה' אלהי מה אני: (ב) שם בתחילה בשבת אבל שונין בראשון: (ג) רש"י ד"ה רב אמר וכו' קמהני ליה השכר: (ד) ד"ה ר' יוחנן וד"ה בקטן משום דקא מהני הד"ש השכר הס"ד ותיבת בקטן נמחק: (ה) ד"ה תרץ וכו' בקטן קתני משום: (ו) ד"ה הבלעה היא ומיסרי שרי כל"ל ותיבת כדקתני נמחק:

מוסף רש"י

טעמים. הגעיות קריין טעמים (מגילה ג.) נגיעות טעמי מקרא של תורה נביאים וכתובים, בין בניקוד שבספר בין בהגבהת קול ובגלגול נעימות הנגינה של פסטא ורבינא ופופר מסכן (ברכות סב.). **השוכר את הפועל.** נזכר של הקדש שכר פועל משל הקדש (ב"מ נח.). **לשמור את התינוק.** אלא שמאל, שהיו מגדלין אותן לפרה בחלצות הבגדיות הבגדים ותחתיהן חלב, כדאמרינן בפוכה בהיכן תחת המטה (כה.) לפי שעשו מעלה בהכן הפוכף את הפרה שתהא פרישתו בטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעין בו כל שבעה כדאמרינן בפרה יומא (מ:) והתינוקות הללו אלא נעמתא מעולם ממגלים מים לתקדשן ומזין עליו כל שבעה (ב"מ נח.). **לשמור את הפרה.** אדומה, אלקתוה ושומרין אותה אלא מיפקל בעליית עול מו כמוס (שם). **לשמור את הזרעים.** שדה המבכרת חרושה לעומר קודם הפסח שבעים יום, כדאמרינן בתמורות (פה.) אי נמי בשביעים, ספיחים לעומר ושתי הלחם (ב"מ נח שם). **אין נותנין לו שכר שבת.** אם שכר יום הוא (שם).

פירוש הרא"ש

במקום שנוטלין שכר על המקרא. ואם היה מלמדו בחנם הרי הוא מוחל לו על השכר ומהנהו: **מאי אמרא.** שלעולם נוטלין שכר על המקרא ולא על המדרש ולא קתני לאיכא: מה אני בחנם. זה אותי ללמד אתכם בחנם כמו שהוא למדני בחנם: **שכר שימור.** לנטר: **שכר פיסוק טעמים.** לגגן המקרא בהלכתן ולא דאורייתא הוא ושרי ליטול שכר עליו: **לא ילמדנו לדברים רעים.** אם היה נדיל מלמד מתני: אם היה גדול הוא ולא כמי שימור ואין נוטלין עליה שכר ולבניו מקרא. לו משום דגדול הוא ולא כמי שימור ולא מהני ולא מידי: היינו דאין קורין בתחילה. משום דאסור ליטול שכר בשבת אבל שונין בשכר דאם הלמוד שכר שימור אמאי אין קורין בתחילה ואמאי שונין דמה לי פעם שניה לעולם שימור איכא: **לשמור את התינוק.** חלצות הוי כיוכלים ומגדלין בהם מיתוקות למלאות מים לזהות על הכהן הפוכף את הפרה: **לשמור את הפרה.** פרה אדומה בשמרה שלא יעלה עליה עול: **לשמור את הזרעים.** שדה המבכרת שומרין אותה לצורך העומר ואמי הלחם: זרשבון אבוהון דינוקא לשבוראה. אם היו קורין בתחילה היה ממור להם והיו צריכים להתרץ והלחות מלפין לפעוד עד שיבואו ומבטלין עונג שבת אבל מה שקראו מאתמול שונין בו היום כי אינן צריכין להתרץ בו: ויקיר לאחון עלמא. ואינם יכולים לבטל העונה ללמוד דבר ממור: שנוי ובת. המשנה ומתו ומנהגו שהוא נהוג בו לפעוד בכל יום: בנות בי בעיין שישור. שאין דרכן לעיל בהתחזות ומאי אינעיין לאשמועינן שמותר ללמוד בנותיו והא אין נוטלים עליהם שכר ואפילו לעולמן יכול ללמד בדבר שאין נוטלין עליו שכר ומתני' פתמא קתני ומלמד את בניו דמשמע אף בנות בכלל: **דאורייתא הוא.** ואין נוטלין שכר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

לז: אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אם אבדו אינו חייב באחריותן ואם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת לפיכך אם אבדו חייב באחריותן אלא גבי שבת היינו טעמא דאין קוראין בתחילה משום דיפנו אבהתהון דינוקי למצותא דשבתא ואיבעית אימא משום דבשבתא אכלין ושתין ויקיר עליהון עלמא כדאמר (ו) שמואל שינוי וסת תחילת חולי מעיים ולמאן דאמר שכר פיסוק טעמים מ"ט לא אמר שכר שימור קסבר בנות מי קא בעיין שימור ולמ"ד שכר שימור מ"ט לא אמר שכר פיסוק טעמים קסבר (שכר) פיסוק טעמים דאורייתא הוא (ז) דא"ר איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב מ"ד [1] ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא ויקראו בספר תורת האלהים זה מקרא מפורש זה תרגום ושום שכל אלו הפסוקים ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ואמרי לה אלו המסורות אמר רבי יצחק מקרא סופרים ועיטור סופרים וקריין ולא כתיבן וכתיבן ולא קריין הלכה למשה מסיני מקרא סופרים (ח) ארץ שמים מצרים [2] עיטור סופרים [2] אחר תעבורו [3] אחר תלך [4] אחר תאסף [5] קדמו שרים אחר נוגנים [6] צדקתך כהררי אל [7] קריין ולא כתיבן [א] [7] פרת דבלכתו [8] איש דכאשר ישאל איש בדבר האלהים [9] באים (ט) דבנבתה [10] לה דפליטה [ב] [11] את דהגד הוגד [12] אלי דהגורן [13] אלי דהשעורים הלין קריין ולא כתבן וכתבן ולא קריין [14] נא דיסלה זאת

אם נאבדו בשבת כיון דלא שקיל אגרא בשבתא הוה ליה שומר חנם: **אם היה שכיר שבת.** שבוע אחת: **שכיר שבוע** אחת: **נותן לו שכר שבת.** כיון שלא הזכירו בפירוש אלא שכר היומים: **לפיכך.** כיון דהוי שומר שכר אם אבדו בשבת חייב באחריותן: **דיפנו אבהתון דינוקא למצותא דשבתא.** שאבות התינוקות פונין למצות שבת ומשתעשעין עם התינוקות ואם יקראו התינוקות בתחילה יחושו לבטולם: **ויקיר עליהון עלמא.** על התינוקות שמתוך שאכלו יותר ממה שדרכן לאכול בחול אגרייהם כבדין עליהן ואין יכולין ללמוד בתחילה שלריך עיון מרובה: **גדול מי בעי שימור.** בתמיה. כך היא הגירסא במקלת נסחאות ואחי שפיר דה"ק תמתא דתמתי' דקתני ולא ילמדנו מקרא בגדול היא מדקתני סיפא אבל מלמד את בניו דמאי דמשגיח בעיל חסורי מחסרא שיעורא דמיקא היא אלא ודאי בגדול מתוקמא וגדול מי בעי שימור. ואיכא נסחי דגרסי בנות מי בעי שימור והכי פריך ודאי כל היכא דתנא תנא המודר הנאה מחבירו אין לוש כן אשה משמע והיכי פסיק ותנא לא ילמדנו מקרא נהי דמוקמת לה בקטן מיהא בנים קטנים דבעו שימור אבל בנות אפי' קטנות לא בעו שימור שאין דרכן לצאת לחוץ: **קסבר פיסוק טעמים דאורייתא הוא.** ואסור ליטול על לימודם שכר דכיון דמדאורי' ניתנו הוו להו כחוקים ומשפטים: **מפורש זה תרגום.** דמפרש ליה לקרא: **ושום שכל אלו הפסוקים.** נקודות המפסיקות בין פסוק לפסוק. וקרי להו שום שכל שעל ידיהן אדם מבין המקרא כפי תנועת הטעמים כדאמר פרק קמא דמגילה (דף ו:) נפקא מינה לפסוקי טעמי: **המסורות:** מה שנמסר במקרה: **אמר רבי יצחק מקרא סופרים.** הקריאה שמסרו לנו הראשונים שנקראו סופרים: **ועטור סופרים.** תיבות ותיבות שנכתבו ליפות הלשון ונקראות עטור לפי שהן מעטרין את הלשון: **קריין ולא כתיבן.** תיבות הנקראות ולא נכתבות: **כתיבן ולא קריין.** שנכתבות ואינן נקראות: **הלכה למשה מסיני.** כך קבל משה בסיני ומסר לישראל: **מקרא סופרים ארץ ארץ.** שכשיש בו אתנחתא נקרא ארץ בקמץ: **שמים מצרים.** שאע"פ שאין בהם אל"ף נקראים כאילו היתה בהם: **עטור סופרים אחר תעבורו אחר תלכו אחר תאסף קדמו שרים אחר נוגנים.** כל הני אחר מיותרין הן ואינן אלא לתפארת הלשון דהוה ליה למכתב תעדו לבכם ותעבורו תסגר שבעת ימים ותאסף קדמו שרים נוגנים אלא שנכתבו לתפארת הלשון: **צדקתך כהררי אל.** הוה ליה למכתב צדקתך הרי אל כדכתיב משפטיך תהום רבה לומר המלאכים כלומר צדקת האדם אלא שכתב כהררי אל לתפארת הלשון. ובדברי מורי רא"ש דעטור סופרים הייט שכותבין טעם מפסיק באחר כי היכי דליסמוע אח"כ תלך ואח"כ תעבורו ואחר כן תאסף קדמו שרים ואח"כ נוגנים לצדקתך כהררי נפסק בטעם כהרי אל לומר שמלת אל הפוכה כאילו היתה בתחלת הפסוק ופירוש אל לצדקתך נגלית כהרים שהם גלויים ואלמלא ההפסק היה נמשמע אחר שתעבורו אחר שתאסף קדמו שרים אחר הנוגנים שהנוגנים קדמו להם לצדקתך כהרים של אל וקרי ליה עטור סופרים משום דמעטרי לה למילתא בטעם הקריאה: **קריין ולא כתיבן פרש דבלכתו.** בשמואל הוא להשיב ידו בהר פרת פרת קרי ולא כתיב: **איש דכאשר ישאל.** בשמואל נמי הוא גבי אחיתופל כאשר ישאל איש בדבר האלהים איש קרי ולא כתיב: **באים דובנבתה.** בירמיה הוא הנה ימים באים נאם ה' (ובנבתה) העיר וגו' באים קרי ולא כתיב: **לה דפליטה.** בסוף ירמיה בנבואת בבל יהי לה לפליטה לה קרי ולא כתיב: **את דהגד הוגד.** ברות ויען בועז ויאמר לה הגד הוגד (את) [לי כל] אשר עשית את חמותך האי את קרי ולא כתיב. מיהו בספרים שלנו קרי וכתיב ולף במסרה לא מדכר ליה בהגך דקריין ולא כתיבן: **אלי דהגורן.** ברות נמי הוא ותאמר אליה את כל אשר תאמרי אלי אעשה והפסוק שאחריו ותרד הגורן ותעש ככל אשר צותה חמותה וקרי ליה אלי דהגורן אע"ג דבההוא קרא ליכא הגורן כיון דסמיך ליה בפסוק דלאחריו: **אלי דהשעורים.** ברות נמי הוא ותאמר שש השעורים האלה נתן לי כי אמר אלי אלי קרי ולא כתיב: **כתיבן ולא קריין גא דיסלה.** במלכים בהשתחויתי בית רימון יסלח נא ה' לעבדך כתיב נא ולא מקרי: זאת

אם אבדו. בשבת: **אינו חייב באחריותן.** הואיל ואינו שכיר ביום שבת: **אם היה שכיר שבת.** שנותנים לו ז' פשיטים שכרו לשבוע אע"פ שמגיע ליום שבת פשוט אחד כיון דכל יום שבת נבלע עם שכירות שאר השבוע זו היא הבלעה ששכר שבת מבליע בתוך ימי השבוע נותנין (ג) שכר שבת דהבלעה שרי: **אם אבדו.** בשבת חייב באחריותן דהא נותנין לו שכר השבת: **אלא גבי שבת.** (ד) דקתני לא קורין בתחילה אכל שונין לאו משום שכר פיסוק ולא משום שכר שימור קאמר דהא שרי דהבלעה: **דיפנו אבהתון דינוקא למצותא דלהון.** שאם היו עסוקין להקרותן בתחילה בדבר מדע היו טרודין בהן ולא היו פנויין למלות שבת להתענג בו אבל שונין הואיל וכבר למדוהו לא מיטרדי בהו: **דיפנו.** כדי שיהו פנויין: **ויקיר להו עלמא.** שבבת עליהם ללמוד מפני המאכל ולהכי אין קורין בתחילה בשבת דמצער להו: **בגוס.** שמלמדין אותן תורה מי בעיין שימור איהו לאו אוחמייהו למיפק אבראי דבתיב כל בכורה בת מלך פנימה (תהלים מה) וליכא לאוקמא בה שכר שימור: **שכר פיסוק טעמים דאורייתא הוא.** ולא מלי למסקל עלייהו אגרא: **אלו הפסוקים.** עד היכן מסיים כל פסוק ופסוק. ולהכי קרי להו שום שכל שיכול להשכיל בפסוק אין כל פיסוק ופיסוק: (ה) **מקרא סופרים** (ה) **ארץ ארץ.** כלומר מה שקורין ארץ ארץ ולא כתבינן ההכרה דלא כתבינן יו"ד בין אל"ף לרי"ש ובין רי"ש לצד"י וכן נמי ארץ דלא כתבינן ב' אלפי"ן או ה"א סמוך לאל"ף ויו"ד בין רי"ש לצד"י וכן שמים דלא כתבינן שתמים אל"ף בין שי"ן למ"ם ובין מ"ם ליו"ד וכן מצרים: **הלכה למשה מסיני.** דנקראין הכי: **עיטור סופרים אחר תעבורו.** ולא תיהוי עיטור שמעטרין הדיבור דהכי משמע יפה: **קדמו שרים אחר נוגנים.** ולא כתיב אחר נוגנים קדמו שרים: **לדקתך כהררי אל.** ולא כתיב כהררי אל לדקתך. דהכי משמע טפי ובדווקא משמעי: **איש דכאשר ישאל איש בדבר האלהים.** כאחיתופל כתיב: **באים דובנבתה.** [קרי ולא] כתיב: **לה דפליטה.** שניהן כתובין בירמיהו: **את דהגד הוגד אלי**(ו). דכולהו הני קריין ולא כתיבן: **וכתיבן ולא קריין גא דיסלה.** דנעמן: זאת

אם אבדו. כשבת: **אינו חייב באחריותן.** הואיל ואינו שכיר ביום שבת: **אם היה שכיר שבת.** שנותנים לו ז' פשיטים שכרו לשבוע אע"פ שמגיע ליום שבת פשוט אחד כיון דכל יום שבת נבלע עם שכירות שאר השבוע זו היא הבלעה ששכר שבת מבליע בתוך ימי השבוע נותנין (ג) שכר שבת דהבלעה שרי: **אם אבדו.** בשבת חייב באחריותן דהא נותנין לו שכר השבת: **אלא גבי שבת.** (ד) דקתני לא קורין בתחילה אכל שונין לאו משום שכר פיסוק ולא משום שכר שימור קאמר דהא שרי דהבלעה: **דיפנו אבהתון דינוקא למצותא דלהון.** שאם היו עסוקין להקרותן בתחילה בדבר מדע היו טרודין בהן ולא היו פנויין למלות שבת להתענג בו אבל שונין הואיל וכבר למדוהו לא מיטרדי בהו: **דיפנו.** כדי שיהו פנויין: **ויקיר להו עלמא.** שבבת עליהם ללמוד מפני המאכל ולהכי אין קורין בתחילה בשבת דמצער להו: **בגוס.** שמלמדין אותן תורה מי בעיין שימור איהו לאו אוחמייהו למיפק אבראי דבתיב כל בכורה בת מלך פנימה (תהלים מה) וליכא לאוקמא בה שכר שימור: **שכר פיסוק טעמים דאורייתא הוא.** ולא מלי למסקל עלייהו אגרא: **אלו הפסוקים.** עד היכן מסיים כל פסוק ופסוק. ולהכי קרי להו שום שכל שיכול להשכיל בפסוק אין כל פיסוק ופיסוק: (ה) **מקרא סופרים** (ה) **ארץ ארץ.** כלומר מה שקורין ארץ ארץ ולא כתבינן ההכרה דלא כתבינן יו"ד בין אל"ף לרי"ש ובין רי"ש לצד"י וכן נמי ארץ דלא כתבינן ב' אלפי"ן או ה"א סמוך לאל"ף ויו"ד בין רי"ש לצד"י וכן שמים דלא כתבינן שתמים אל"ף בין שי"ן למ"ם ובין מ"ם ליו"ד וכן מצרים: **הלכה למשה מסיני.** דנקראין הכי: **עיטור סופרים אחר תעבורו.** ולא תיהוי עיטור שמעטרין הדיבור דהכי משמע יפה: **קדמו שרים אחר נוגנים.** ולא כתיב אחר נוגנים קדמו שרים: **לדקתך כהררי אל.** ולא כתיב כהררי אל לדקתך. דהכי משמע טפי ובדווקא משמעי: **איש דכאשר ישאל איש בדבר האלהים.** כאחיתופל כתיב: **באים דובנבתה.** [קרי ולא] כתיב: **לה דפליטה.** שניהן כתובין בירמיהו: **את דהגד הוגד אלי**(ו). דכולהו הני קריין ולא כתיבן: **וכתיבן ולא קריין גא דיסלה.** דנעמן: זאת

(ו) נמ' מקרא סופרים ארץ ארץ שמים מצרים וכו' אחר תלכו אחר: (ב) שם בפיס דובנבתה: (ג) רש"י ד"ה אם היה שכיר וכו' נותנין לו שכר שבת: (ד) ד"ה אלא גבי שבת הא דקתני לא קורין בתחילה לאו משום וכו' שרי בהבלעה אלא כדי דיפנו אבהתהון דינוקי למצותא דשבתא אאם היו וכו' כדבר קשה היה עדוין בל"ל והל"ל ותיבות אכל שונין נמחק: (ה) ד"ה מקרא סופרים ארץ ארץ לומר וכו' וכן נמי ארץ ארץ אלא וכו' וכן שמים אלא וכו' וכן מצרים: (ו) ד"ה את דהגד הוגד אלי דהגורן וכו' כולהו הני:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ולא כתיבן פרש כו'. כ"כ רבינו פרץ ד' (וכ"ה בגמ' סופרים פ"ו ה"ח) כני דולא אני (שופטים כז). כן דבן המלך (ש"ב יח). נחמות לקנאת ה' (מ"ב יט). בניו של סנחריב (שם): [ב] שם (את דהגד הוגד) תא"מ:

פירוש הרא"ש

מפורש זה תרגום. שמפרש המקרא: ושום שכל אלו הפסוקים. שבאמצע מפסיקין בין דבר לדבר: ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים. שעל ידי הטעמים מבינין לאחר המקרא למעלה או למטה: אלו המסורות. מסרות וימרות: מקרא סופרים ארץ ארץ. שמשתנה בתחתתה וכן שמים מצרים שאין קורין שמים מצרים כתיבתן: עטור סופרים. כמו כן הנמצות לא סרו דמתרגמינן לא עטרו שהוסרו מן התיבות אותיות הראויות להיות בהם: אחר תעבורו. היה ראוי לכתוב בריי"ו דהוה משמע שעדו לבכם ואח"כ תעבורו אבל השמש דכתיב בלא ריי"ו משמע שעדו לבכם אחר שתעבורו וכן כולם: בשבתך הוום רבה. היה ראוי לכתוב ומשפטיך בריי"ו: פרת דבלבתו. נלמדו להשיב ידו על נהר פרת פרת לא כתיב וקרי: איש דכאשר ישאל איש בדבר אלהים. דאחיתופל: באים דובנבתה. הנה ימים באים ונבנתה: את דהגד הוגד לי. לא אשר עשית לרות: אלי דהשעורים. (אמת) שם השעורים (המלה) נתן לי: נא דיסלה. נעמן כתיב: (ו) ידידיה דהדורך. שתי פעמים ואחד לא קרי: חשש ראשי נגב. ויחזקאל: אם דיגאל. ברות: אתלתא שבוקי. ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בענן הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך ועי':

הגהות הב"ח

(א) גמ' מקרא סופרים ארץ ארץ שמים מצרים וכו' אחר תלכו אחר: (ב) שם בפיס דובנבתה: (ג) רש"י ד"ה אם היה שכיר וכו' נותנין לו שכר שבת: (ד) ד"ה אלא גבי שבת הא דקתני לא קורין בתחילה לאו משום וכו' שרי בהבלעה אלא כדי דיפנו אבהתהון דינוקי למצותא דשבתא אאם היו וכו' כדבר קשה היה עדוין בל"ל והל"ל ותיבות אכל שונין נמחק: (ה) ד"ה מקרא סופרים ארץ ארץ לומר וכו' וכן נמי ארץ ארץ אלא וכו' וכן שמים אלא וכו' וכן מצרים: (ו) ד"ה את דהגד הוגד אלי דהגורן וכו' כולהו הני:

מסורת הש"ס

(א) (כתובות קי: כ"כ קמי. מנהלרין קא.), ב) מגילה ג., ג) (מבריך ערך עטר כ' תמצא פי' הנון מחק), ד) (מס' סופרים פ"ו ה"מ), ה) [ל"ל אחר ד"ה הלכה], ו) שייך לדף שאח"ז.

תורה אור השלם

1. ויקראו בספר בתורת האלהים מפרש ושום שכל ויבינו במקרא: נחמיה ח ח
2. ואקחה פת לחם וסעדו לבבכם אחר תעברו כי על כן עברתם על עבדכם ויאמרו כן תעשה כאשר דברת: בראשית יח ה
3. ויאמר אחיך ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך: בראשית כד נה
4. נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך: במדבר לא ב
5. קדמו שרים אחר נגנים בתוך עלמות תופפות: תהלים סח כו
6. צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי: תהלים לו ז
7. ויך דוד את הדדעזר בן רחב מלך צובה בלכתו להשיב ידו בנהר הפרת: ירמיהו לא לז
8. שמואל ב ח ג
9. ועצת אחיתפל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל איש בדבר האלהים כן כל עצת אחיתפל גם לדוד גם לאבשלם: שמואל ב טז כג
10. הנה ימים באים נאם יי ונבנתה העיר ליי ממגדל חננאל שער הפנה: ירמיהו לא לז
11. השמיעו אל בבל רבים כל דרכי קשת ידו לה פלטה שלמו לה כפעלה ככל אשר עשתה עשו לה כי אל יי זדה אל קדוש ישראל: ירמיהו נ כט
12. ויען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר עשית את חמותך אחרי מות אישך ותעזבי אביך ואמך וארץ מולדתך ותלכי אל עם אשר לא ידעת תמול שלשום: רות ב יא
13. ותאמר אליה כל אשר תאמרי אלי אעשה: רות ג ה
14. ותאמר שש השערים האלה נתן לי כי אמר אלי אל תבואי ריקם אל חמותך: רות ג יז
14. לדבר הזה יסלח יי לעבדך בבוא אדני בית רמון להשתחות שמה והוא נשען על ידי והשתחויתי בית רמן בהשתחויתי בית רמן יסלח יי לעבדך בדבר הזה: מלכים ב ה יח

מוסף רש"י

אם אבדו אינו חייב באחריותן. אם אירע בהן קלקול בשבת אין חייב לשלם (ב"מ נח:). ואם היה שכיר שבת. שבוע, שכיר שבועה. שמיטה שלמה. נותנין לו שכר שבת. שנבלע בשכר שאר הימים ואינו מפורש לשבת (שם). שינוי וסת. מעמה וסת ואוכל יותר, שאינו רגיל לאכול, הייט תחילת חולי מעיים (סנהדרין קא.); וסת, חוק.

תוספות

שכר שבוע נותנין לו שכר שבת ואם אבדו חייב באחריותן. כדין שומר שכר דחמיר כגניבה ואבידה ואין להקשות מפלי שמים הוא דקבלת שכר לאו מפלי שמים: אלא היינו טעמא דאין קורין דיפנו אבהתון של קורין בתחלת חולי מעיים ולאו משום שכר שבת כלל אלא אפי' כשאינם של תיקות מלמדין אותן בחנם שיהיה להם פנאי שיהא פנוי לפעודת שבת ואם יקראו בראשון יהו שייך מרובה והיינו אם יש להם מלמד בשכר אחרון מהאי טעמא: אבל שונין בראשון. דהו ליכא שהייה כל כך כיון שמלמדים בכר: מבצותיה. דשבתות: ואיבעית אימא. טעמא דאין קורין משום דבשבת אוכלין ופיי מבחוץ ויקיר עליהון עלמא שכבדין הם מפני שינוי וסת דאין יכולין לעסוק לעמוק ולעמוד בראשון: בנות מי בעיין שימור. ומתני' מתמה קתני בין בנים ובין בנות וכנות ליכא יוצאניות ולא בעיא שימור מ"מ לא שייך

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com